

הגירה במימד הזמן: סיפורי חיים של מהגרים מדורות שונים

המכללה האקדמית רופין, לימודי הגירה ושילוב חברתי, תשע"ט

מריצה: ד"ר פנינה דולברג, דוא"ל: pninad@ruppin.ac.il

תיאור הקורס:

הגירה הינה תהליך ממושך, המתחיל עם קבלת ההחלטה להגר ועם המעבר בפועל, וממשיך לאורך שנים אצל מהגרים שחוו את ההגירה בעצמם ואף בקרב ילדיהם ונכדיהם. מטרת הקורס היא היכרות תיאורטית ומעשית עם תהליכים חברתיים, תרבותיים ונפשיים המתרחשים בשנים שלאחר ההגירה. זווית נוספת למימד הזמן היא הזמן בחיים האישיים, והאופן בו ההגירה והשלכותיה מתקשרים לשלבים במהלך החיים. הקורס ידון בתיאוריות ובמחקרים העוסקים בהגירה לאורך זמן ובמשמעויותיהם ביחס לדור השני והשלישי להגירה.

הקורס ידון בהיבטים נפשיים, חברתיים ותרבותיים של ההגירה לאורך זמן. משמעות הזמן והתיזמן בהקשר להגירה יתבטאו בקורס בשלושה אופנים: ראשית, נדון במשמעות ה"ותק" לאחר הגירה וב"מהגרים ותיקים". שנית, נתייחס למימד הזמן בהגירה בהקשר לזמן האישי במהלך החיים ונבחן את השלכות חוויית ההגירה בתקופות שונות בחיים: בילדות ובנעורים, בבגרות הצעירה, בגיל הביניים ובזיקנה. שלישית, נדון במהגרים מדורות שונים – דור 0, 1, 1.5, 2, 2.5 ו-3, ובמשמעותה של התרבות והקבוצה האתנית עבורם. לאורך הקורס, נדון ביחסים הבין-דוריים על רקע הגירה לאורך זמן וכן בהצטלבויות מיקומים (זהות מהגרת לצד זהויות נוספות כגון מגדר, גזע, אתניות) של מהגרים לאורך זמן.

מטרות הקורס: הקורס יאפשר לסטודנטים להכיר, תיאורטית, מעשית וחוייתית, את משמעויותיה החברתיות, התרבותיות והאישיות של ההגירה לאורך זמן.

תפוקות למידה: בסיום הקורס, הסטודנטים יהיו מסוגלים:

- לערוך ראיונות עומק ולנתח אותם לאור התיאוריה מחד והרפלקציות האישיות מאידך.
- להבין וליישם בניתוח תיאוריות ומודלים העוסקים במשמעויות ההגירה בקרב דורות שונים.
- להבין וליישם בניתוח עם תיאוריות ומודלים העוסקים במשמעויות ההגירה התקופות חיים שונות.
- לזהות היבטים מן הזהות המהגרת האישית בעצמם ובסביבתם.

מטלות הקורס והרכב הציון

- נוכחות בשיעורים והשתתפות פעילה בדיוני הכיתה
- קריאת פרטי הקריאה הרלוונטיים לכל שיעור
- התעדכנות שוטפת באתר הקורס במערכת ה-Moodle
- עריכת ראיון עם מהגר/ת, הגשת ראיון מתומלל. 20% מהציון
- הגשת הצעת עבודה יצירתית (שמות המשתתפים, נושא מגובש, רעיונות התחלתיים)
- הצגה יצירתית של הריאיון והרפלקציות עליו בכיתה, דיון סביב הנושא בכיתה (עד 4 סטודנטים ביחד). 30% מהציון
- הגשת עבודה בעקבות הריאיון (עבודה אישית) (40% מהציון).
- תרגיל בעקבות סיור לימודי במסגרת פעילות Welearn. 10% מהציון.

הנחיות להגשת המטלות:

(א) תמלול ראיון

**DEMO – Developing Modernized Curricula
on Immigrants' Lives in Israel**

- הגשה עד 21.11.18.
 - משקל המטלה בציון הקורס: 20%.
 - יש לתמלל את הראיונות מילה במילה.
 - לא חובה, אך רצוי, להשתמש בחוקי השיקלוט המקובלים (ימסרו בקובץ נפרד) על מנת שניתן יהיה לנתח גם את התכנים הצורניים בראיון.
 - חשוב לטשטש ולשנות פרטים שעלולים לזהות את הדובר.
 - הראיונות יועלו לקובץ כיתתי אשר יהיה פתוח בפני הכיתה.
- (ב) הצעה לעבודה יצירתית**
- הגשת המטלה עד 5.12.18.
 - היקף - דף אחד בלבד.
 - יש לכתוב את שמות המשתתפים (2-4 בקבוצה).
 - יש לכתוב את הנושא בו בחרתם להתמקד, אשר הראיונות של כולכם עוסקים בו (למשל דור מסוים להגירה, הגירה בגיל מסוים).
 - נא העלו כמה רעיונות להצגה יצירתית של הנושא, המבוססת על הראיונות ועל הרפלקציות של כולכם. נמשיך לעבוד בכיתה על הרעיונות.
- (ג) הצגת עבודה יצירתית**
- העבודה היא עבודת צוות המבוססת על הגשת ההצעה לעיל ואישורה.
 - העבודה תוגש כיצירה משותפת (סרטון, שיר, מצגת תמונות, סיפור לילדים, ציור – כיד הדמיון והיצירה הטובה עליכם) אשר מבטאת את הראיונות שערכתם ואת הרפלקציות שלכם בעקבות הראיונות.
 - העבודה תוצג בכיתה בתיאום מראש באחד השיעורים האחרונים בקורס.
 - בהצגת העבודה תתבקשו לספר על התהליך שעברתם במהלך היצירה.
 - הצגת העבודה מהווה 30% מהציון בקורס.
- (ד) עבודה המבוססת על הראיון**
- העבודה היא אישית.
 - מועד ההגשה: 23.1.19.
 - ערכתם ראיון עם מהגר ותמללתם אותו. בליתם עמו ועם סיפורו כמה שעות ובוודאי עלו לכם מחשבות רבות בנושא. העבודה עוסקת בנייתוח הסיפור וברפלקציות שלכם.
 - מבנה העבודה: (1) תקציר סיפור ההגירה (1-2 עמודים); (2) רקע תיאורטי על הנושא בו בחרתם להתמקד בהקשר לראיון (דור מסוים, הגירה בגיל מסוים) (2 עמודים); (3) ניתוח הראיון על פי התיאוריה בנושא (כשני עמודים); (4) רפלקציות שלכם בעקבות הראיון: מה הרגשתם וחשבתם, איך מתקשר אליכם אישית, האם התחושות והמחשבות עברו שינוי ועיבוד לאחר הראיון או לאחר השיקלוט או בהקשר להיכרות עם התיאוריה בנושא (כשני עמודים); (5) סיכום (פסקה).
 - המלצה חמה: כתבו "יומן" קצר (אפשר גם בטלפון הנייד שלכם) על מחשבות, תחושות ורעיונות בהקשר לראיון והוסיפו לו בכל פעם שיעלו אצלכם רפלקציות חדשות. ה"יומן" יקל עליכם את כתיבת פרק הרפלקציות בעבודה.
 - העבודה תוגש לפי כללי ה-APA, פונט דויד, רווח 1.5.
- (ה) תרגיל המבוסס על הסיור הלימודי בדרום ת"א – פעילות Welearn**
- הסיור כולל תצפיות ושיחות המתקשרות בחלקן לנושאי הקורס.
 - נא בחרו בהיבט אחד מתוך הנלמד בקורס (דורות שונים, גילאי הגירה שונים, יחסים בין-דוריים, הצטלבויות מיקומים) והציגו לפיו חוויה אחת מתוך הסיור.
 - ניתן להיעזר בספרות מתוך הסילבוס והמצגות. הדגש בתרגיל הוא על הרפלקציות שלכם ופחות על החלק התיאורטי.

Disclaimer: "This project has been funded with support from the European Commission. This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein."

**DEMO – Developing Modernized Curricula
on Immigrants' Lives in Israel**

- אורך התרגיל המבוקש: 1.5-2 עמודים, גופן דויד, רווח 1.5.
- משקל התרגיל בציון הקורס: 10%.

מבנה הקורס

מקורות קריאה	נושא	שבוע 'מס'
<p><u>קריאת חובה:</u> Mirsky, J. & Kaushinsky, F. (1989) Migration and growth: Separation individuation processes in immigrant students in Israel. <i>Adolescence</i>, 24(95), 725-740.</p> <p>אפשר לקרוא גם בעברית (אותם הרעיונות): מירסקי, י' (2005). ישראלים-סיפורי הגירה. הגירה והתפתחות, עמ' 19-31.</p> <p><u>קריאה מומלצת:</u> Markovizky, G. & Samid, Y. (2008). The process of immigrant adjustment: The role of time in determining. <i>Psychological Adjustment: Journal of Cross-Cultural Psychology</i>, 39, 782-798.</p> <p>Ward, C., Okura, Y., Kennedy, A., & Kojima, T. (1998). The U-Curve on Trial: A Longitudinal Study of Psychological and Sociocultural Adjustment during Cross-Cultural Transition. <i>International Journal of Intercultural Relations</i>, 22, 277-291.</p> <p>בנוסף, קטעי קריאה מתוך ספרות אקדמית, ספרות יפה וראיונות יפורסמו באתר המודל לקראת השיעור.</p>	<p>מבוא והסברים לקורס; פעילות קבוצתית: זמן ומרחב בהגירה</p>	1
<p><u>קריאת חובה:</u> Remennick, L. (2015). The Two Waves of Russian-Jewish Migration from the USSR/FSU to Israel: Dissidents of the 1970s and Pragmatics of the 1990s. <i>Diaspora: A Journal of Transnational Studies</i>, 18(1), 44-66.</p> <p><u>קריאה מומלצת:</u> Bhabha, H. K. (1994). <i>Between Identities</i>. In: R. Benmayor & A. Skotnes (Eds.): <i>Migration and identity: International yearbook of oral history and life stories</i>, Volume 3. Oxford, New York: Oxford University Press. Pp 183-199.</p>	<p>הגירה ו"ותק" בדור הראשון</p>	2

Disclaimer: "This project has been funded with support from the European Commission. This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein."

DEMO – Developing Modernized Curricula
on Immigrants' Lives in Israel

<p>Nagar-Ron, S., & Motzafi-Haller, P. (2011). "My life? There is not much to tell": On voice, silence and agency in interviews with first-generation Mizrahi Jewish women immigrants to Israel. <i>Qualitative Inquiry</i>, 17(7), 653-663.</p> <p>צדיק, א' (2013). ישראליות בבריסל - לחיות בבועה ישראלית. <i>הגירה</i> (2), 121-146.</p>		
<p style="text-align: right;"><u>קריאת חובה:</u></p> <p>Rumbaut, R. G. (2004). Ages, life stages, and generational cohorts: Decomposing the immigrant first and second generations in the United States. <i>International migration review</i>, 38(3), 1160-1205.</p> <p style="text-align: right;"><u>קריאה מומלצת:</u></p> <p>Bartley, A., & Spoonley, P. (2008). Intergenerational Transnationalism: 1.5 Generation Asian Migrants in New Zealand 1. <i>International Migration</i>, 46(4), 63-84.</p> <p>Jones, C.J. & Trickett, E.J. (2005). Immigrant adolescents behaving as culture brokers: A study of families from the former Soviet Union. <i>Journal of Social Psychology</i>, 145 (4), 405-427.</p> <p>Lomsky-Feder, E. & Rapoport, T. (2000). Visit, Separation, and Deconstructing Nostalgia: Russian Students Travel to Their Old Home. <i>Journal of Contemporary Ethnography</i>, 29 (1), 32-57.</p> <p style="text-align: right;">ניתן לקרוא גם בעברית: לומסקי-פדר, ע' רפופורט, ת' (תש"ס). פרידה באמצעות ביקור: סטודנטים רוסיים מבקרים בארץ הולדתם. בתוך: א' שי (עורך), <i>המחקר האיכותני בחקר החינוך</i> (93 - 120). ירושלים: המכללה לחינוך ע"ש דוד ילין.</p> <p>Marks, A. K., Ejesi, K., & García Coll, C. (2014). Understanding the US immigrant paradox in childhood and adolescence. <i>Child Development Perspectives</i>, 8(2), 59-64.</p> <p>Tartakovsky, E. (2009). Cultural Identities of Adolescent Immigrants: A Three-Year Longitudinal Study Including the Pre-Migration Period. <i>Journal of Youth & Adolescence</i>, 38(5), 654-671.</p>	<p>הגירה ומשמעויותיה לאורך מעגל החיים: ילדות ונעורים (כולל דור 1.5), בגרות צעירה</p>	3
<p style="text-align: right;"><u>קריאת חובה:</u></p>		4

Disclaimer: "This project has been funded with support from the European Commission. This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein."

DEMO – Developing Modernized Curricula
on Immigrants' Lives in Israel

<p>דולברג, פ. (2013). חוויות הגיל של מהגרים מבוגרים. <i>גרונטולוגיה וגריאטריה</i>, מ' (2-3), 79-108. <u>קריאה מומלצת:</u></p> <p>Birdsong, D. (2006). Age and Second Language Acquisition and Processing: A Selective Overview. <i>Language learning</i>, 56 (1), 9-49.</p> <p>Casado-Díaz, M. A., Kaiser, C., & Warnes, A. M. (2004). Northern European retired residents in nine southern European areas: characteristics, motivations and adjustment. <i>Ageing and Society</i>, 24(03), 353-381.</p> <p>Dolberg, P., Sigurðardóttir, S. H., & Trummer, U. (2018). Ageism and older immigrants. In L. Ayalon & C. Tesh-Roemer (eds.), <i>Contemporary perspectives on ageism</i> (pp. 177-191). Springer, Cham.</p> <p>Khvorostianov, N., Elias, N., Nimrod, G. (2012). 'Without it I am nothing': The internet in the lives of older immigrants. <i>New Media Soc</i>, 14, 583-599.</p> <p>King, R., Cela, E., Fokkema, T., & Vullnetari, J. (2014). The migration and well-being of the zero generation: Transgenerational care, grandparenting, and loneliness amongst Albanian older people. <i>Population, Space and Place</i>, 20(8), 728-738.</p> <p>Treas, J., & Gubernskaya, Z. (2016). Immigration, aging, and the life course. In L.K. George & K.F. Ferraro (eds.), <i>Handbook of Aging and the Social Sciences (Eighth Edition)</i> (pp. 143-161), Elsevier.</p> <p>בן-יהודה, צ' (2016). צרכים ומענים לציבור העולים הקשישים בתחומי <i>הרווחה</i>. הכנסת: מרכז המחקר והמידע, ירושלים.</p>	<p>הגירה ומשמעויותיה לאורך מעגל החיים: גיל הביניים והזקנה</p>	<p>5</p>
<p><u>קריאת חובה:</u></p> <p>Alba, R. (2005). Bright vs. blurred boundaries: Second-generation assimilation and exclusion in France, Germany, and the United States. <i>Ethnic and racial studies</i>, 28(1), 20-49. <u>קריאה מומלצת:</u></p> <p>Amit, K. (2012). Social integration and identity of immigrants from western countries, the FSU and Ethiopia in Israel. <i>Ethnic and Racial Studies</i>, 35(7), 1287-1310.</p>	<p>דור שני ושלישי להגירה: השתלבות חברתית וזהות תרבותית</p>	<p>6</p>

Disclaimer: "This project has been funded with support from the European Commission. This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein."

DEMO – Developing Modernized Curricula
on Immigrants' Lives in Israel

<p>Crul, M., & Vermeulen, H. (2003). The second generation in Europe. <i>International migration review</i>, 37(4), 965-986.</p> <p>Lev-Ari, L. (2012). North Americans, Israelis, or Jews? The Ethnic Identity of Immigrants' Offspring. <i>Contemporary Jewry</i>, 32(3), 285-308.</p> <p>ניתן לקרוא גם בעברית: לב-ארי, ל' (2010). דור שני ודור וחצי של ישראלים בצפון אמריקה: זהות והזדהות. מחקרים וניירות עמדה של מרכז רפפורט לחקר ההתבוללות ולחזיון החינוכיות היהודית, פרסום מספר 20. מרכז רפפורט, אוניברסיטת בר-אילן. עמ' 133-154.</p> <p>Portes, A. & Rumbaut, R. G. (2001). <i>Legacies: the story of the immigrant second generation</i>. Berkeley & Los-Angeles: University of California press. Chapter 7: Defining the situation – the ethnic identities of children of immigrants, p. 147-191.</p> <p>Semyonov, M., Raijman, R., & Maskileyson, D. (2016). Immigration and the cost of ethnic subordination: the case of Israeli society. <i>Ethnic and Racial Studies</i>, 39(6), 994-1013.</p> <p>מזרחי, ב' (2014). מבט על דור שני של מהגרות ממרוקו: שינוי עצמי למען ניעות לתוך המעמד הבינוני הנמוך. הגירה (3).</p> <p>פרשיצקי, א' ורמניק, ל' (2015). הון תרבותי בהגירה: ארגון פישקא של צעירים דוברי רוסית בתל אביב. סוציולוגיה ישראלית, י"ז (1), 121-146.</p> <p>ששון-לוי, א' (2013). "אני אשכנזי, ההורים שלי לא רואים את עצמם ככאלה": הבדלים בין-דוריים בתפיסות של אשכנזיות. בתוך ז' שביט, א' ששון-לוי, ג' בן-פורת (עורכים), מראי מקום: זהויות משתנות ומיקומים חברתיים בישראל (עמ' 149-178), ירושלים: ון-ליר והקיבוץ המאוחד.</p>		
<p>קטעי ראיונות ודוגמאות לסרטונים יצירתיים ישלחו לקראת השיעור</p>	<p>ניתוח ראיונות וסיעור מוחות על לאפשרויות עבודה יצירתית</p>	<p>7</p>
<p><u>קריאת חובה:</u> Nauck, B. (2001). Intercultural contact and intergenerational transmission in immigrant families. <i>Journal of Cross-Cultural Psychology</i>, 32(2), 159-173.</p> <p><u>קריאה מומלצת:</u> Shechory-Bitton, M., & Ben-David, S. (2014). Intergenerational Differences in Parenting Styles of Mother–</p>	<p>יחסים בין-דוריים במשפחה המהגרת</p>	<p>8</p>

Disclaimer: "This project has been funded with support from the European Commission. This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein."

<p>Daughter Dyads among Immigrants and Native-Born Israelis. <i>Journal of Cross-Cultural Psychology</i>, 45(9) 1453-1470.</p> <p>Idema, H., & Phalet, K. (2007). Transmission of gender-role values in Turkish-German migrant families: The role of gender, intergenerational and intercultural relations. <i>Zeitschrift für Familienforschung</i>, 19(1), 71-105.</p> <p>Khvorostianov, N., & Remennick, L. (2015). Immigration and Generational Solidarity: Elderly Soviet Immigrants and Their Adult Children in Israel. <i>Journal of Intergenerational Relationships</i>, 13(1), 34-50.</p> <p>מירסקי, י. (2009). אימהות מרוסיה בישראל. בתוך א. פרוני (עורכת): אימהות: מבט מהפסיכואנליזה וממקום אחר. תל-אביב: מכון ון-ליר בירושלים והקיבוץ המאוחד. עמ' 197-213.</p>		
<p><u>קריאת חובה:</u> Remennick, L. (2005). Immigration, Gender, and Psychosocial Adjustment: A Study of 150 Immigrant Couples in Israel. <i>Sex Roles</i>, 53(11/12), 847-863.</p> <p><u>קריאה מומלצת:</u> Mendlinger, S., & Cwikel, J. (2006). Health behaviors over the life cycle among mothers and daughters from Ethiopia. <i>Nashim: A Journal of Jewish Women's Studies & Gender Issues</i>, 12(1), 57-94.</p> <p>אבו-טביך, ל' (2013). "להפך, אין לנו אינטרס בכלל!" נשים פלסטיניות בישראל מדברות על חוויית ההגירה עם הנישואים. בתוך ז' שביט, א' ששון-לוי, ג' בן-פורת (עורכים), מראי מקום: זהויות משתנות ומיקומים חברתיים בישראל (עמ' 111-148), ירושלים: ון-ליר והקיבוץ המאוחד.</p> <p>רון-נגר, ס' (2012). "סבלנו, עד ש... לאט לאט... והיינו אומרים ברוך השם. לא קיללנו, אהבנו את המדינה": סיפורה של מהגרת יהודיה מעיראק. סוגיות חברתיות בישראל, 14, 34-64.</p> <p>רמניק, ל' וטבשי-קנורין, י' (2012). זוגיות רב תרבותית מבפנים: נישואין בין מהגרים מברית המועצות לשעבר לבין ישראלים-צברים. <i>הגירה</i>, 1, 98-127.</p>	<p>הצטלבויות מיקומים בהגירה</p> <p>הצגת תוצרים יצירתיים של ניתוח ורפלקציות על הראיונות</p>	<p>9</p>
	<p>הצגת תוצרים יצירתיים של ניתוח ורפלקציות על</p>	<p>10</p>

Disclaimer: "This project has been funded with support from the European Commission. This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein."

DEMO – Developing Modernized Curricula
on Immigrants' Lives in Israel

	הראיונות; דיון כיתתי אינטגרטיבי	
עולי ברה"מ בני דור 1.5	הרצאת אורחת: גב' לורה טלינובסקי	11
	הצגת תוצרים יצירתיים של ניתוח ורפלקציות על הראיונות; דיון כיתתי אינטגרטיבי	12
	הצגת תוצרים וסיכום אינטגרטיבי של הקורס	13
Welearn – סיור לימודי הכולל הגשת תרגיל בהתאם לתכני הקורס	סיור לימודי בדרום תל אביב	14

*יתכנו שינויים קלים בלוחות הזמנים בקורס

Disclaimer: "This project has been funded with support from the European Commission. This publication [communication] reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein."